

## Kā ministrijas finansē NVO

Ārlietu ministrija finansē NVO, kuru mērķi neatbilst ministrijas funkcijām. Savukārt Satiksmes, Iekšlietu, Ārlietu Kultūras un Zemkopības ministrijās finansējumus NVO tiek sadalīts atbilstoši ministriju funkcijām

*Autors: Juris Paiders*

Kā liecina Finanšu ministrijas publiskotā informācija par valsts budžeta finansējumu nevalstiskajām organizācijām pēdējo divarpus gadu laikā, tad ministrijas īstenoto ļoti atšķirīgas pieejas sadalot līdzekļus nevalstiskajām organizācijām. Aptuveni puse no NVO sektoram atvelētajiem Ārlietu ministrijas līdzekļiem ir novirzīti nevalstiskajām organizācijām, kuru uzdevumi atšķiras no Ārlietu ministrijas funkcijām, savukārt Satiksmes, Iekšlietu, Ārlietu Kultūras un Zemkopības ministrijās finansējumus NVO tiek sadalīts atbilstoši ministriju funkcijām. Pārējo ministriju NVO atbalsts tika aplūkots kādā no nākamajiem rakstiem.

Nevalstiskās organizācijas ir būtisks sabiedrības pašorganizācijas forma un neatņemama demokrātiska sabiedrības daļa. PSRS laikā nevalstisku organizāciju darbība tika stingri reglamentēta un tika pieļauta tikai neliela daļa profesionālu (žurnālistu, rakstnieku, mākslinieku), sporta veidu federāciju un klubu, kā arī brīvā laika pavadīšanas veidu un vaļasprieku (piemēram, filatēlistu) organizāciju reģistrācija. Padomju laikā daudzas interešu grupas darbojas un klubi bez oficiālas reģistrācijas. Piemēram Latvijā 20. gadsimta astoņdesmitajos gados sporta bridža kopiena (klubs) organizēja Latvijas čempionātus bez oficiālas reģistrācijas. Spēles notika dalībnieku mājās vai dzīvokļos. Aktīvākie dalībnieki apkopoja rezultātus un koordinēja spēļu grafiku utt.

Neatkarības atgūšana pavēra iespēju nevalstisko darbību reģistrēt, jo reģistrācija deva nozīmīgas priekšrocības. Interešu kopiena

varēja atvērt norēķina kontu bankā, slēgt legālus līgumus par telpu īri utt. Līdz ar to pēc neatkarības atgūšanas notika ievērojams reģistrēto nevalstisko organizāciju skaita pieaugums. Ja vēl 1993. gadā Latvija bija tikai nedaudz vairāk par vienu tūkstoti nevalstisko organizāciju, tad 2026. gada vidū to skaists jau ir pietuvojies 28 tūkstošiem. Nevalstisko organizāciju grupā nav tikai interešu vai ar vaļasprieku saistītas biedrības sabiedriskās organizācijas. Šajā grupā ietilpst arī sporta veidu federācijas, nozaru uzņēmumu organizācijas, mājokļu apsaimniekošanas biedrības, nodibinājumi un juridiskas personas, kuru ir dibinātas konkrētam mērķim, kas nav saistīts ar peļņas gūšanu.

Demokrātiskā sabiedrībā ir normāli un dabiski, ka daļu no valsts pārvaldes vai valsts politikas uzdevumiem ir racionāli deleģēt nevalstiskajām organizācijām.

Tā tas ir noticis un notiek arī Latvijā. Simtiem biedrību, nodibinājumu, savienību veic savu biedru profesionālākās kvalifikācijas izvērtējumu īsteno valsts vai ES līmeņa projektus un veic citus būtiskus uzdevumus. Vienlaikus Latvijā izplatījās demokrātiskā sabiedrībā ļoti kaitīga parādība, ka ietekmīgi politiskie grupējumi, ieguvuši varu un konsoli pār valsts budžetā naudas plūsmām, saka izmantot valsts finansējumu NVO politiskiem un koruptīviem mērķiem. Valsts budžeta līdzekļu pārskatījumi NVO tika izmantoti, lai izveidotu “ekspertu” grupu, kuru uzdevums bija plašsaziņas līdzekļos izstāvēt savējos politiskus maskējoties par “neitrālu” viedokli. Vienlaikus valsts finansējums NVO ļāva šajās organizācijās izveidot labi apmaksātas fiktīvas darba vietas politiskajiem aktīvistiem utt. Faktiski daudzas NVO ir politisko grupu neoficiālie atzari. Šo NVO izdevumi var brīvi apiet Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu un nav pakļauti tiešai Korupcija novērošanas un apkarošanas (KNAB) biroja uzraudzībai. Bez tam daļa no politiķiem izmanto finanšu plūsmu pārdalīšanu par labu NVO, lai finansētu savas kaprīzes, iegribas, hobijus un izpriecas. Līdz ar to desmitiem un simtiem tūkstoši eiro no vairāku ministriju budžetiem regulāri tiek pārskaitīti tādām NVO, kuru mērķi nav atbilstošs attiecīgo ministriju un valsts iestāžu funkcijām un uzdevumiem.

Rezultātā Latvijā ir izveidojies koruptīvu NVO slānis, kas piesedzas ar cēliem mērķiem, oficiāli apgalvo par palīdzību grūtdieniem, vardarbības upuriem, vai tamlīdzīgi, bet kur patiesais nolūks ir valsts izzagšana - pārumpēt valsts līdzekļus ar attiecīgo NVO saistīto personu privātam patēriņam un noteikta dzīvesveida uzturēšanai.

Orgānu apjomi vairākās ministrijās ir sasnieguši tik lielus apmērus, ka tas jau ir jūtams kopēja valsts finanšu resursu sadalē. Tieši šis bija viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc Ministru prezidents Andris Kulbergas aicināja sākt izvērtēt NVO finansējuma lietderību.

Šī gada 6. augustā Finanšu ministrija publiskoja Valsts budžeta maksājumu apjomu nevalstiskajām organizācijām (NVO) par pēdējiem divarpus gadiem (no 2024. gada līdz 2026. gada vidum). Kā liecina apkopotie dati, tad tikai 2025. gadā no valsts budžeta NVO sektoram tika piešķirti 168,1 miljons eiro. Šī gada pirmajā pusē (līdz 2026. gada 15. jūlijam) NVO tika izmaksāti 98,2 miljoni eiro. No 2024. gada “vidēji 64% no NVO piešķirtā finansējuma nodrošināti no valsts budžeta pamatfunkciju finansējuma, bet pārējo veido ārvalstu finanšu palīdzība.” Pārtulkosim, ko tas nozīmē vienkāršā valodā. Lai saņemtu naudu no ES projekta ir nepieciešamas vietējais līdzfinansējums. Ja NVO savas naudas nav (vai tikpat kā nav), tad, lai īstenotu ES (vai līdzīgu ārēju finansējuma avotu) projektu, līdzfinansējuma līdzekļus attiecīgajai NVO tiek piešķirti no “valsts budžeta pamatfunkciju finansējuma”. Publiskojot NVO finansējuma datus Finanšu ministrija īpaši uzsvēra: “Jānorāda, ka valsts budžeta finansējums NVO tiek piešķirts dažādos veidos - deleģētu valsts pārvaldes uzdevumu izpildei, atklātu projektu konkursu ietvaros, ES fondu līdzfinansējumam, ar normatīvajiem aktiem noteiktiem piešķirumiem, kā arī sociālo maksājumu administrēšanai. Tādēļ finansējuma apjoma izvērtēšanā būtiski ir ņemt vērā finansējuma mērķi, tiesisko pamatu un avotu, nevis aplūkot visus maksājumus kā vienotu kategoriju.”

## **Dati un to apkopojums**

Tālākie datu apkopojumā ir izmantoti Finanšu ministrijas publiskotā Valsts Kases datu fails (t.s. arī Ministru kabineta sanāksmes materiālos ievietotais) par NVO finansējumu, kā arī Edgara Jēkabsona 6. augustā izveidotais NVO datu pārlūks (<https://edgarsjekabsons.lv/darbnica/nvo-dati-2026/>). Edgars Jēkabsons ir viens no vadošiem Latvijas informācijas tehnoloģiju speciālistiem ar vairāk nekā 20 gadu pieredzi. Vienlaikus viņš ir ievēlēts Rīgas domē no partiju "Progresīvie". Attiecīgais datu pārlūgs ļauj ar NVO datiem viegli darboties arī cilvēkiem, kuri detalizēti nepārvalda darbības ar excel failu algoritmiem.

Par katru NVO tiek uzskaitīti valsts pamatbudžeta, valsts speciālā budžeta un ziedojumu/dāvinājumu izdevumi laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam. Maksājumu datus 2 482 organizācijām kopā bija 4 915 dažādas nosaukumu rakstības formas, tāpēc datu grupēšana tika veikta pēc reģistrācijas numura. Pārskatā pielietotā metodika ir aprakstīta

(<https://edgarsjekabsons.lv/darbnica/nvo-dati-2026/metodika/>).

Šī raksta tabulās ir doti visi maksājumi NVO (nenodalot pamatbudžetā dotācijas vai citu finansējumu). Pārlūkā ir iespējams nodalīt visus maksājumus, vai analizēt tikai dotācijas. R terminu "tikai dotācijas" tiek apzīmētas divas maksājumu grupas - "valsts un pašvaldību budžeta dotācija biedrībām un nodibinājumiem" un "ES un citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu subsīdijas un atmaksas biedrībām un nodibinājumiem" Tomēr ir jāņem vērā, ka lielu daļu "visu maksājumu" naudas daudzuma veido nevis dotācijas, bet valsts sociālie pabalsti un pensijas, ko valsts izmaksā caur NVO.

Dati par ministriju un citu valsts institūciju faktiskajiem izdevumiem 2024. un 2025. gadā ir iegūti no Valsts Kasē ievietotā attiecīgā gada Kopbudžeta izpildes pārskata. Tabulās ir ievietotas visas ministrijas un valsts struktūras, tomēr šī raksta ietvaros detalizēti tiks aplūkotas tikai ministrijas.

Izdevumi NVO starp ministrijām ir sadalīti ļoti nevienmērīgi. Laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam Izglītības un zinātnes ministrija pārskaitīja nevalstiskajām organizācijām 107 miljonus eiro, Finanšu ministrija - 73 miljonus eiro, Labklājības ministrija - 72,9 miljonus eiro, Zemkopības ministrija - 39 miljonus

eiro, Kultūras ministrija 35,0 miljonus eiro, bet Sabiedrības integrācijas fonds - 28,3 miljonus eiro. Nedaudz mazāks bija finansējuma apjoms NVO Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijai (10,3 miljoni eiro), Klimata un enerģētikas ministrijai (8 miljoni eiro), Ekonomikas ministrijai (5,7 miljoni eiro), Veselības ministrijai (4,3 miljoni eiro), Ministru kabinetam (4,1 miljons eiro), Ārlietu ministrijai (3,9 miljoni eiro), Tieslietu ministrijai (2,5 miljoni eiro) un Aizsardzības ministrijai (2,2 miljoni eiro). Tajā pat laikā Satiksmes ministrijai nevalstiskajām organizācijām novirzīja tikai 14,5 tūkstošus eiro, bet Iekšlietu ministrija – 219 tūkstošus eiro.

Tikpat liela atšķirības ir atbalstīto NVO skaitam. Laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam Kultūras ministrija finansēja 797 NVO, Izglītības un zinātnes ministrija – 688 NVO, bet Zemkopības ministrija - 583 NVO, savukārt Iekšlietu ministrija pārskaitīja naudu 65 nevalstiskajām organizācijām, bet Satiksmes ministrija – tikai trim.

Ņemot vērā, to, ka 2026. gads vēl nav noslēdzies, tad ir korekti salīdzināt izdevumus NVO pret kopējiem ministriju izdevumiem tikai par 2024. un 2025. gadu. Izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu starp ministrijām arī ir sadalīt tikpat nevienmērīgi.

2025. gadā Izglītības un zinātnes ministrijai pārskaitījuma nevalstiskajām organizācijām veidoja 6,62% no visiem ministrijas izdevumiem. Ministru kabinetam tie bija 6,14%, Kultūras ministrija - 4,85%, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijai - 3,07%, Klimata un enerģētikas ministrijai - 2,69%, Labklājības ministrijai - 2,63%, Zemkopības ministrijai - 1,75%, Finanšu ministrijai 1,73%, Ārlietu ministrijai- 1,49%. bet vidēji visās valsts struktūras tie bija 1,44%. Ekonomikas ministrijas (0,93%), izdevumi NVO bija tikai nedaudz mazāki par vidējo valsts struktūrās.

Savukārt Satiksmes ministrijai izdevumi nevalstiskajām organizācijām 2025. gadā veidoja mikroskopisku daļu tikai 0,0003% no kopējiem ministrijas izdevumiem. Niecīgu daļu no kopējiem izdevumiem NVO finansējums 2025. gadā veidoja arī

lekšlietu ministrijā (0,007%), Aizsardzības ministrijā (0,07%), Tieslietu ministrijā (0,21%) un Veselības ministrijā (0,11%). Kādas NVO Latvijas ministrijas finansiāli atbalstīja laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam?

**Satiksmes ministrijai** par pēdējiem 2,5 gadiem ir uzrādīti maksājumi trim NVO. Latvijas Īpašumu Vērtētāju Asociācijai tika piešķirti 9389,6 eiro (62,6% no visas NVO atvēlētās naudas), Fondam atvērtai sabiedrībai DOTS - 4719 eiro (32,5% no visas NVO atvēlētās naudas). Kopā tie ir 97%. Tas arī praktiskie viss. Var secināt, ka Satiksmes ministrijas politika šajā laikā tika īstenota vispār neiesaistot NVO sektoru.

## **lekšlietu ministrija un NVO**

Kā jau minēts arī lekšlietu ministrija NVO atbalsta minimāli. Vislielākais lekšlietu ministrijas NVO finansējuma saņēmējs ministrijas laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija Akadēmiskās informācijas centrs. Tā ir nevalstiskā organizācija, kas kopš 1995. gada pārstāv Latviju Eiropas Padomes/UNESCO diplomatzīšanas tīklā ENIC un Eiropas Savienības diplomatzīšanas tīklā NARIC un kura veic ārzemju diplomu ekspertīzi Latvijā.

Praktiski visu NVO mērķi, kas saņēma lekšlietu ministrijas finansējumu atbilda. Lekšlietu ministrijas funkcijām un uzdevumiem. Finansējumu saņēmušo biedrību nosaukumi pietiekamam labi atsedz to izveidošanas jēgu. Vienīgi jāpaskaidro, ka sestais lielākais saņēmējs - "155" ir biedrība, kuras mērķis ir autosporta attīstība, atbalstīšana, kā arī autosporta un autotūrisma pasākumu organizēšana.

lekšlietu ministrijas padotībā esošajās iestādēs, galvenokārt Valsts policijā un Valsts robežsardzē, ir štata kinologi ar dienesta suņiem, kas apmācīti, narkotiku, sprāgstvielu u.c. atrašanai. Tāpēc lekšlietu ministrijas sadarbība ar dzīvnieku patversmēm un kinologu organizācijām ir atbilstoša ministrijas funkcijām un uzdevumiem.

Četrdesmit pieci saņēmēji divarpus gadu laikā saņēma mazāk par 2,5 tūkstošiem eiro. Starp NVO ar atbalstu mazāku par 2,5 tūkstošiem eiro lielu finansējumu 2,5 gadu laikā ir nozaru organizācijas (Latvijas Psihologu biedrība, Latvijas Kinoloģiskā federācija u.c.), sporta klubi (Sporta klubs "Mednieki", "Vidzemes karate klubs", Šaušanas klubs "SKUĶĪŠI" u.c.), ar darbības jomu saistītas biedrības, piemēram, Balvu pilsētas un rajona Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība u.c. No 65 saņēmējiem tikai 24 ir finansējumu saņēmuši katru gadu.

Var secināt, ka Iekšlietu ministrijas izdevumi NVO ir nenozīmīgi pret kopējiem ministrijas izdevumiem un tie atbilst ministrijas funkcijām.

## **Ārlietu ministrija un NVO**

Radikāli atšķirīga aina ir vērojama Ārlietu ministrijas sadarbībā ar NVO sektoru. Ja par Iekšlietu ministrijas funkcijām un uzdevumiem kaut kāda izpratne ir ikvienam, kam ir bijusi, kaut vai tikai informatīva saskarsme ar policijas, robežsardzes vai ugunsdzēsēju darbu, tad citu ministriju funkcijas precīzi varbūt zina tikai attiecīgajā jomā strādājošie.

Latvijā ministriju skaitu un to sadalījumu nosaka Ministru kabineta iekārtas likums, bet ikvienas ministrijas funkcijas nosaka Ministru kabineta apstiprināts nolikums. Atbilstoši nolikumam Ārlietu ministrijas funkcijas ir:

“izstrādāt valsts ārpolitiku, ar politiskiem un diplomātiskiem līdzekļiem...īstenot vienotu valsts ārpolitiku, veikt Valsts protokola funkcijas, veikt konsulārās funkcijas valstī un ārvalstīs, sagatavot un izsniegt stratēģiskas nozīmes preču importa, eksporta un tranzīta licences, sagatavot un izsniegt kvotu atļaujas Krievijas Federācijas izcelsmes skujkoku apaļkoku ieviešanai, uzraudzības dokumentus tekstilpreču ieviešanai, kā arī iepriekšējās atļaujas tekstilizstrādājumu izvešanai ekonomiskai pārstrādei; nodrošināt sadarbību ar Latvijas diasporu, veikt kompetentās iestādes funkcijas ...importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu.”

Tas arī viss, vēl ir piebilde: “veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcija”.

Ārlietu ministrijai Izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 1,15%, bet 2025. gadā 1,49%. Vislielākais Ārlietu ministrijas NVO finansējuma saņēmējs ministrijas laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija biedrība “Ekonomiskā sadarbība un investīcijas Latvijai” (474 tūkstoši eiro, jeb 12,3% no visa NVO finansējuma). Tā ir nevalstiskā organizācija, kas “apvieno Latvijas izcelsmes uzņēmējus, zinātniekus, starptautisko organizāciju un radošo industriju profesionāļus. Tās galvenais mērķis – būvēt drošu, stabilu tiltu starp diasporu un Latviju.” Par šo NVO nav divu domu tās uzdevumi un mērķi ir atbilstoši Ārlietu ministrijas funkcijām. Otrs lielākais Ārlietu ministrijas NVO naudas saņēmējs ir biedrība Centrs MARTA (440 tūkstoši eiro, jeb 11,4% no visa NVO finansējuma), kuras statūtos ir ierakstīts, ka biedrības “mērķis ir dzimumu līdztiesības veicināšana, sieviešu interešu un tiesību aizstāvība.” Atbilstoši mājas lapā sniegtajai informācijai “Centrs MARTA nodrošina valsts apmaksātu pakalpojumu un atbalstu cilvēkiem, kuri cietuši vardarbībā vai cilvēku tirdzniecībā.” Pakalpojumi tiek sniegti pilngadīgām personām, “ja piedzīvota: fiziska, emocionāla, seksuāla vai ekonomiska vardarbība; vardarbīga kontrole, vajāšana, draudi.”

Centru Marta finansē ne tikai Ārlietu ministrija, bet arī Finanšu, Izglītības un zinātnes, Labklājības, Tieslietu un Kultūras ministrijas, kā arī Sabiedrības integrācijas fonds. Kopumā Marta ar saņemtiem 2,37 miljoniem eiro valsts budžet naudas laikā starp 2024. gadu un 2026. gada 15. jūliju, bija 27. vietā starp visām Latvijas NVO pēc saņemtā valsts finansējuma apjoma.

Spriežot pēc Mājas lapā ievietotās informācijas finansējums (vai kaut pakalpojumi) tiek saņemti ne tikai no ministrijām un valsts struktūrām, bet arī no Rīgas pašvaldības sociālais dienests, Rēzeknes novada sociālā dienests, Liepājas Simfoniskā orķestra un no citiem ziedotājiem. Marta sniedz arī maksas pakalpojumus. Vislielāko summu Centram Marta laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam – 1,2 miljonus eiro - pārskaitīja Finanšu ministrija.

Neapšaubāmi Martas sniegtie pakalpojumi ir vajadzīgi un nepieciešami. Atbilstoši gada pārskatam 2025. gadā 23 sievietes un 29 bērni no Centra Marta saņēma krīzes dzīvokļa pakalpojumu, kā arī atbalsts tika sniegts 8 cilvēku tirdzniecības upurēm – “sievietes cieta no seksuālās ekspluatācijas, prostitūcijas un digitālās ekspluatācijas”. Tas ir svarīgi un vajadzīgi! Tikai kāds tam ir sakaras ar Ārlietu ministrijas funkcijām? Kāpēc vairāk nekā desmitā daļa no visa Ārlietu ministrijas atbalsta NVO sektoram pārskaitītu tieši Centram Marta, kuram Finanšu ministrija šajā laikā jau iemaksāja 1,2 miljonus eiro, bet Labklājības un Izglītības ministrijas pa ceturdaļmiljonam katra?

Cita starpā, dienā, kad aplūkoju Martas mājas lapu, vizuāli bija izcelta informācija tikai par divu ministriju - Labklājības un Kultūras ministrijas - atbalstu.

Trešais lielākais Ārlietu ministrijas NVO naudas saņēmējs bija biedrība Latvijas Mikroķirurģu asociācija (378 tūkstoši eiro, jeb 9,8% no visa NVO finansējuma). Kā teikts Mikroķirurģu asociācijas mājas lapā tad: “Mikroķirurģija ir ķirurģijas disciplīna, kas veido anastomozes smalkām struktūrām (asinsvadi — artērijas, vēnas; limfātiskie vadi, sēklas vadi, olvadi), savieno nervus, izpilda traumatiski zaudēto ķermeņa daļu replantāciju, veic kompleksu cilvēka mīksto audu, kaulaudu un citu audu, kā arī orgānu un ķermeņa daļu rekonstrukciju traumu, onkoloģisku saslimšanu un iedzimtu deformāciju gadījumos vai to seku (defektu un / vai funkciju traucējumu) gadījumos.”

Bez tam “Pēdējos gadu desmitos mikroķirurģija no mītiskas un reti sastopamas ķirurģijas disciplīnas ir kļuvusi par absolūtu nepieciešamību jebkurā kvalitatīvā veselības aprūpes sistēmā. Mikroķirurģiskās tehnikas tiek izmantotas neskaitāmās ķirurģijas jomās — asinsvadu ķirurģijā, uroloģijā, plastiskā ķirurģijā, traumatoloģijā un ortopēdijā, otorinolaringoloģijā, oftalmoloģijā u.c.”

Tas patiešām ir apsveicami. Bez ironijas! Kvalitatīva veselības aprūpes sistēma ir svarīga Latvijai!

Mikroķirurģu asociācija ir iesaistījusies svarīgos projektos ievainoto Ukrainas karavīru rehabilitācijā! Tas ir svarīgs Latvijas medicīnas un Latvijas aizsardzības nozares uzdevums! Tikai kāds tam ir

sakars ar Ārlietu ministrijas funkcijām? Spriežot pēc pieejamajiem datiem, laikā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam Veselības ministrija un Aizsardzības ministrija nav pārskaitījusi biedrība Latvijas Mikroķirurģu asociācijai nevienu centu. Nekaunīgākie noteikti varētu uzdot ironisku jautājumu, vai ārlietu ministre nav sajaukusi ministriju nosaukumus, to, kurus viņa vada, ar to ministriju, kuru patiesībā vēlētos vadīt?

Ceturtais lielākais Ārlietu ministrijas NVO naudas saņēmējs ir biedrība Riga TechGirls (367,4 tūkstoši eiro, jeb 9,5% no visa NVO finansējuma). Kā biedrības mērķis LR UR ir norādīts: “Iedvesmot un iedrošināt meitenes un sievietes iegūt prasmes, kas saistītas ar tehnoloģijām - digitālās prasmes, kas arvien vairāk būs nepieciešamas darba tirgū; padarīt redzamas sievietes, kas darbojas ar tehnoloģijām saistītās nozarēs, tādējādi mazinot stereotipus par tehnoloģiju nozari kā garlaicīgu, vīriešu dominējošu nozari; izveidot profesionālu kontaktu tīklu sievietēm, kas darbojas ar tehnoloģijām saistītās nozarēs; izveidot mācīšanās vidi un mācību kursus sievietēm un meitenēm; izglītēt skolotājus, organizējot apmācību programmas un profesionālās pilnveides apmācības.” Biedrību Riga TechGirls finansē ne tikai Ārlietu ministrija, bet arī Finanšu, Ekonomikas Izglītības un zinātnes, un Kultūras ministrijas, kā arī Ministru kabinets. Turklāt Ministru kabinets Riga TechGirls piešķir divas reizes vairāk – (pusmiljonu eiro) nekā Ārlietu ministrija. Riga TechGirls ir ar ko lepoties. 21 tūkstotis sekotāju Facebook, 18,6 tūkstoši sekotāju LinkedIn, 8 tūkstoši sekotāji Instagram. Svarīga nozīmīga misija! Talantīgas un entuziasma pilnas jaunas sievietes! Izcili! Tiek sniegti svarīgi maksas pakalpojumi digitālajā izglītībā. 2026. gada 5. jūnijā notika izcils Riga TechGirls 10 gadu jubilejas festivāls. Nav iebildumu. Tikai kāds tam visam ir sakars ar Ārlietu ministrijas funkcijām? Tālāk seko NVO, kuru mērķi atbilst Ārlietu ministrijas funkcijām. Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS un biedrības Baltic Human Rights Society, kas pēc Ārlietu ministrijas NVO piešķirtā finansējuma apjoma ir 5. un 6. vietā, mērķi un uzdevumi nav pretrunā ar Ārlietu ministrijas funkcijām par politikas veidošanu. Septītais lielākais Ārlietu ministrijas NVO naudas saņēmējs ir nodibinājums "Centrs Dardedze" (208 tūkstoši eiro, jeb 5,4% no

visa NVO finansējuma). Kā biedrības mērķis LR UR ir norādīts  
“Sadarbojoties dažādu nozaru speciālistiem un organizācijām, sniegt atbalstu bērniem un viņu ģimenēm krīzes situācijās; Darboties kā nacionāla mēroga kompetenču, izglītības un atbalsta centram bērnu un ģimeņu labklājības veicināšanai, nodrošinot attīstošas, informatīvas un preventīvas programmas; Sniegt stacionārus un ambulatorus rehabilitācijas pakalpojumus bērniem, īpaši vardarbībā cietušiem, un viņu ģimenes locekļiem;” Centru Dardedze finansē ne tikai Ārlietu ministrija, bet arī Finanšu, Izglītības un zinātnes, Labklājības, Aizsardzības un Kultūras ministrijas, Ministru kabinets kā arī Sabiedrības integrācijas fonds. Kopumā laikā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam šis ministrijas un valsts struktūras centram Daredze ieskaitīja pusmiljonu, bet Ārlietu ministrija ir lielākais naudas devējs šim centram. Atkal. Palīdzība nepilngadīgajiem vardarbības upuriem ir nepieciešama un vajadzīga. Tas ir valstiski svarīgs uzdevums. Kāds tam visam ir sakars ar Ārlietu ministrijas funkcijām? Savukārt Baltijas Starptautiskais Ekonomikas Politikas Studiju Centrs un biedrības Latvijas Transatlantiskā organizācija, kas pēc Ārlietu ministrijas NVO piešķirtā finansējuma apjomā ir 8. un 9. vietā, mērķi un uzdevumi nav pretrunā ar Ārlietu ministrijas funkcijām par politikas veidošanu. Desmitais lielākais Ārlietu ministrijas NVO naudas saņēmējs ir biedrība "Ilgspējīgas uzņēmējdarbības atbalstam" (150,7 tūkstoši eiro, jeb 3,9% no visa NVO finansējuma). Tā ir ir NVO, kuras pirmais norādītais mērķis ir “veicināt darba integrāciju, nodrošināt dažādu grupu iekļaušanu darba tirgū, izmantojot izglītojošas metodes un labos prakses piemērus, lai mazinātu diskrimināciju darba vietās un veicinātu vienlīdzīgas iespējas visiem. .. Veicināt un attīstīt iekļaujošu nodarbinātību, darba integrāciju, celt zināšanu līmeni un izpratni par šo jomu. “ Atbalsts iekļaujošai nodarbinātībai neapstrīdami ir svarīgs un valstisks uzdevums, tikai, kurai no ministrijām un valsts struktūrām tam būtu jānovirza valsts budžeta līdzekļi? Vai tiešām Ārlietu ministrijai? Laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam šo biedrību atbalstīja tikai Ārlietu ministrija! Neviena cita ministrija nepārskaitīja pat pliku santīmu šai biedrībai.

Tikai 11. vietā ir NVO - Latvijas ārpolitikas institūts, kuram tad visciešāk vajadzētu mijiedarboties ar Ārlietu ministriju... Tā var turpināt ilgi. 15. vietā ir biedrība Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociācija, kas ir audzētāju, zinātnieku un akvakultūras entuziastu organizācija. Vēžu audzētājiem Ārlietu ministrija ir atvēlējusi 81 tūkstoti eiro, jeb 2,1% no visa NVO finansējuma, bet Zemkopības ministrija šai biedrībai nav piešķīrusi nevienu centu. Savukārt vienīgais muzejs pasaulē, kura galvenais uzdevums ir apkopot liecības, priekšmetus, fotogrāfijas un stāstus par latviešu izceļošanu no Latvijas un dzīvi diasporā (biedrība LATVIEŠI PASAULĒ-muzejs un pētniecības centrs) no Ārlietu ministrijas (un tikai 2024. gadā\_ saņēma 4,1 tūkstoti eiro, lai gan viens no Ārlietu ministrijas uzdevumiem ir “nodrošināt sadarbību ar Latvijas diasporu”.

## **Kultūras ministrija un NVO**

Atbilstoši nolikumam Kultūras ministrijas funkcijas ir ļoti plašas: “izstrādāt kultūras politiku; organizēt un koordinēt kultūras politikas īstenošanu; organizēt valsts kultūras objektu ēku un būvju būvniecību; vadīt valsts un starptautiskos projektus un programmas valsts kultūras objektu būvniecībai; sekmēt muzeju darbības pilnveidošanu un koordinēt to attīstību (neatkarīgi no muzeja statusa); pārraudzīt Nacionālo muzeju krājumu, sekmēt tā saglabāšanu un koordinēt komplektēšanas stratēģiju; izstrādāt valsts politiku saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības jomā; izstrādāt masu informācijas (plašsaziņas) līdzekļu politiku u.c.”

Jebkura pilsoņu aktivitāte vaļasprieka, dzīvesveida, hobiju utt. izpausmēs plaša nozīmē arī ir kultūra. Ministrijas nolikumā norādītā funkcija par politiku “ pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības jomā” nozīmē, ka teorētiski ir atbalstāma jebkuras Latvijā likumīgi reģistrētas NVO darbība.

Saistībā ar kultūras ministrijas atbalstu NVO, diskusija var būt nevis par atbalstīto NVO atbilstību ministrijas funkcijām, bet par taisnīgu un racionālu esošo (vai nākotnes) finanšu resursu sadalījumu. Vai finanšu resursu sadalījumā ir vērojama, kāda

kultūras vai pilsoniskas aktivitātes diskriminēšana vai pretēji – pārāk dāsna kāda virziena vai grupas atbalstīšana? Tomēr, tikpat ka jebkurš šāds vērtējums ir ar augstu subjektīvisma devu. Pat deleģējot kultūras finansējuma sadali no politiskā līmeņa nozare ekspertu (pārstāvju) līmenī, tad, kā liecina pieredze, visai bieži ķildas un neapmierinātība nesamazinās. Tikpat kā visas jomās un nozarēs ir savi naidīgi un konkurējoši grupējumi. Kad sākas cīņa par finanšu resursiem, tad savējie tiek atbalstīti, bet grupējumam nepiederīgie tiek apdalīti.

Pēc atbalstīto NVO skaita pēdējos divarpus gados (797 nevalstiskās organizācijas) Kultūras ministrija ir vislielākais nevalstisko organizāciju atbalstītājiem. Tomēr, piešķirtā naudas daudzuma ziņā Kultūras ministrija atpaliek no Izglītības un zinātnes, Finanšu, Labklājības un Zemkopības ministrijām. Laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam Kultūras ministrija piešķīra NVO aptuveni 35 miljonus eiro. Kultūras ministrijai izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 4,62%, bet 2025. gadā 4,85%.

Laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam vislielākais Kultūras ministrijas NVO finansējuma saņēmējs bija Latvijas Okupācijas muzeja biedrība (2,32 miljoni eiro, 6,64% no visa NVO finansējuma). Otrajā un trešajā vietā bija Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība (1,10 miljoni eiro, 3,16% no visa NVO finansējuma) un "Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs" (1,04 miljoni eiro, 2,98% no visa NVO finansējuma). AKKA/LAA un LATREPRO (456 tūkstoši eiro, 1,30% no visa NVO finansējuma), kas atrodas 14. vietā starp naudas saņēmējiem no Kultūras ministrijas, ir autoru organizācija, kas sadala saviem biedriem Kultūras ministrijas autoratlīdzības maksājumus par autoru darbu izmantošanu, kopēšanu bibliotēkās valsts iestādēs un tamlīdzīgi. Ceturtais lielākais Kultūras ministrijas NVO naudas saņēmējs ir biedrība "KIM?" (677 tūkstoši eiro, 1,94% no visa NVO finansējuma), kas ir laikmetīgās mākslas centrs, kurš, kopš 2009. gada ir organizējis vairāk nekā 160 latviešu un ārvalstu mākslinieku izstādes. Starp lielākajiem Kultūras ministrijas finansējuma saņēmējiem ir arī Daugavpils Universitātes Mūžizglītības, kultūras un zinātnes komunikācijas biedrība

"Intelektuālais parks" (639 tūkstoši eiro, 1,83% no visa NVO finansējuma), Rīgas Starptautiskais kino festivāls (626 tūkstoši eiro, 1,79% no visa NVO finansējuma), Latvijas Dejas informācijas centrs (577 tūkstoši eiro, 1,65% no visa NVO finansējuma), "Latgales reģiona attīstības aģentūra" (545 tūkstoši eiro, 1,56% no visa NVO finansējuma), "Jauno mediju kultūras centrs RIX - C" (510 tūkstoši eiro, 1,46% no visa NVO finansējuma), "SAVIENOJUMS" (501 tūkstoši eiro, 1,43% no visa NVO finansējuma), Latvijas Rakstnieku savienība (477 tūkstoši eiro, 1,36% no visa NVO finansējuma) un biedrība "Izglītības attīstības centrs" (467 tūkstoši eiro, 1,34% no visa NVO finansējuma). Ja par finansiālo atbalstu Rakstnieku savienībai jautājumiem nevajadzētu rasties, tad Izglītības attīstības centrs darbības virzieni ir "pilsoniskā izglītība un līdzdalība; sabiedrības integrācija, medijpratība un kritiskās domāšanas veicināšana; globālā/attīstības izglītība, dalība politikas un izglītības politikas veidošanā utt." Tā kā viena no Kultūras ministrijas funkcijām ir "izstrādāt valsts politiku saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības jomā", tad viss ir kārtībā. Kultūras ministrijas funkciju uzskaitījumā tas iekļaujas.

## **Zemkopības ministrija un NVO**

Atšķirībā no ministrijām, kuru nolikumos ministriju funkcijas ir uzskaitītas īsi un kodolīgi, Zemkopības ministrijas nolikumā ir uzskaitītas 25 funkcijas, kurās ministrijai nepieciešamas "izstrādāt lauksaimniecības, meža nozares un zivsaimniecības politiku". Vispirms tiek uzskaitīts viss, kas attiecas uz lauksaimniecību un pārtikas ražošanu: "dzīvnieku veselība, labturība un dzīvnieku tirdzniecība; dzīvnieku barība un veterinārās zāles; pārtikas tirgus un pārtikas aprīte (higiēna, drošums un kvalitāte); biotehnoloģijas un kvalitāte; augkopība; lauksaimniecības resursu ilgtspējīga apsaimniekošana (lauksaimniecībā un pārtikā izmantojamo augu un dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana, sēklu un augu pavairojamā materiāla aprīte, augu aizsardzība un mēslošanas līdzekļu aprīte, invazīvo sugu ierobežošana, lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma samazināšana un novēršana,

selekcionāru tiesību aizsardzība un augsnes apsaimniekošana); lopkopība un ciltsdarbs; lauksaimniecības tirgus kopīga organizācija”

Tad seko viss, kas attiecas uz zvejsaimniecību - ilgtspējīga zivju un citu ūdens bioloģisko resursu apsaimniekošana (bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, ilgtspējīga izmantošana, aizsardzība, pavairošana un pētīšana) un zivsaimniecības nozares attīstība un zivju resursu pārvaldība;

Vienlaikus Zemkopības ministrijas funkcijās ir “ meža resursu ilgtspējīga apsaimniekošana (meža apsaimniekošana, dabas aizsardzība mežā, meža apsardzība un aizsardzība, meža ģenētisko resursu aizsardzība un ilgtspējīga izmantošana, meža reproduktīvā materiāla izmantošana, nacionālais meža monitorings); medību un medību resursu ilgtspējīga apsaimniekošana; valsts un Eiropas Savienības atbalsts; traktortehnikas un tās piekabju, maināmo velkamo iekārtu un maināmo tehnoloģisko agregātu aprīkojums, kā arī traktortehnikas vadītāju sagatavošana un atestācija;

Zemkopības ministrijas funkcijās ir arī jomas ar plašāku tvērumu, kā “piekrastes teritoriju ilgtspējīga attīstība, klimata pārmaiņu samazināšana, ierobežošana un pielāgošanās klimata pārmaiņām lauksaimniecības, meža un zivsaimniecības nozarē; bioekonomikas attīstība; atjaunojamo enerģijas resursu – meža un lauksaimniecības biomasas – ilgtspējīga pieejamība, ieguve un izmantošana; meža un lauksaimniecības zemes resursu (arī meliorācijas) pārvaldība; ģeotelpiskās informācijas iegūšana; vienotās zemkopības nozares informācijas sistēmas (tostarp datubāzu un reģistrācijai pakļautu lietu publisko reģistru) uzturēšana; bioloģiskā lauksaimniecība; zinātnes un inovācijas atbalsts lauksaimniecības, meža nozares un zivsaimniecības jomā.”

Tā kā viena no Zemkopības ministrijas funkcijām (punkts 4.1.21.) ir “kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana”, tad teorētiski Zemkopības ministrija var atbalstīt arī tādas NVO, kas vairāk iederētos Kultūras ministrijas funkciju jomā. Savukārt tā kā viena no Zemkopības ministrijas funkcijām ir lauku attīstības politika (4.1.25.), līdz ar to Zemkopības ministrija likumīgi drīkst atbalstīt,

jebkuru NVO, kuras darbības lauks no sfēra ir ārpus Rīgas un lielajām pilsētām.

Bez detalizētā funkciju uzskaitījuma vēl ir divas papildus funkcijas - visās uzskaitītājās jomās "organizēt un koordinēt politikas īstenošanu" kā arī "organizēt un koordinēt likumu un citu normatīvo aktu īstenošanu lauksaimniecības, meža nozares un zivsaimniecības politikas jomā".

Pēc atbalstīto NVO skaita pēdējos divarpus gados (797 nevalstiskās organizācijas) Zemkopības ministrija ir trešais lielākais nevalstisko organizāciju atbalstītājs (aiz kultūras un izglītības un zinātnes ministrijām). Pēc piešķirtā naudas daudzuma NVO, Zemkopības ministrija ir trešajā vietā atpaliekot no, Finanšu un Labklājības ministrijām. Laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam Zemkopības ministrija piešķīra NVO aptuveni 39 miljonus eiro. Zemkopības ministrijai izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 1,73%, bet 2025. gadā 1,75%. Vislielākais Zemkopības ministrijas finansējuma NVO saņēmējs laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija biedrība Nacionālās zvejniecības ražotāju organizācija (6,75 miljoni eiro, 17,32% no visa NVO finansējuma), kas ir atzīta ražošanas organizāciju un kura pārstāv nozares intereses, kā arī īsteno ar nozari saistītus projektus. Pēc tam sekoja Latvijas Aitu audzētāju asociācija (2773 tūkstoši eiro, 7,11% no visa NVO finansējuma), Latvijas Bīskopības biedrība (2042 tūkstoši eiro, 5,24% no visa NVO finansējuma), "Kurzemes Zvejniecības Ražotāju Organizācija" (1299 tūkstoši eiro, 3,33% no visa NVO finansējuma), "Mazjūras zvejnieki" (920 tūkstoši eiro, 2,36% no visa NVO finansējuma), kas apvieno piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejniekus, biedrība "Bioloģisko lauksaimnieku un savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācija" (715 tūkstoši eiro, 1,83% no visa NVO finansējuma). Starp desmit NVO ar lielāko finišējumu vēl iekļuva Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome (713 tūkstoši eiro, 1,83% no visa NVO finansējuma), Latvijas Zirgaudzētāju biedrība (699 tūkstoši eiro, 1,79% no visa NVO finansējuma), biedrība Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija" (656 tūkstoši eiro, 1,68% no visa NVO finansējuma) un

"Ķemeru nacionālā parka fonds" (610 tūkstoši eiro, 1,57% no visa NVO finansējuma).

13. vietā starp NVO pēc finansējuma apjoma no Zemkopības ministrijas ir nodibinājums "Likteņdārza fonds" (435 tūkstoši eiro, 1,12% no visa NVO finansējuma), bet kā jau norādīts iepriekš, tad tikpat kā jebkura nevalstisko organizāciju aktivitāte ārpus lielajām pilsētām un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana ir atbilstoša Zemkopības ministrijas funkcijām.

### Secinājumi

Šajā rakstā ir aplūkots NVO finansējuma sadalījums Satiksmes, Iekšlietu, Ārlietu Kultūras un Zemkopības ministrijā. Visās ministrijās, izņemot Ārlietu, finansējumus NVO tiek sadalīts atbilstoši ministriju funkcijām. Diskutējams būtu jautājums par ministriju funkciju tvērumu un finansējuma lielumu.

Savukārt, iepazīstoties ar veidu, kā pēdējo divarpus gadu laikā Ārlietu ministrija īstenoja finanšu sadalījumu starp NVO, kļūst saprotams Finanšu ministrijas noslēdzošais teikums publicējot NVO finansējuma datus: "FM aicina VK izvērtēt iesniegto informāciju un iesniegt Ministru prezidentam un Finanšu ministrijai priekšlikumus izdevumu efektīvizēšanai 2027.gadam un vidējam termiņam 2027.-2030.gadam, iekļaušanai izdevumu pārskatīšanas ziņojumā." Jautājums ir tikai vai Valsts Kontrole un Latvijas tiesībsargājošās struktūras nav aizmirsuša par savām funkcijām un uzdevumiem, līdzīgi kā savas funkcijas un pienākumus finansējot NVO sektoru ignorē Ārlietu un vēl vairāku ministriju vadība?

Ir vēl viena atziņa par to kā eleganti un āreji likumīgi var izmantot NVO, lai pārdalītu valsts resursus par labu koruptīvai vai politiskai darbībai.

Lai to veiktu, ir jāizveido NVO, kurai kā piesegs jānorāda vardarbības novēšana pret sievietēm vai pret nepilngadīgajiem, vai arī - palīdzība vardarbības upuriem. Tad uz šo NVO regulāri ir jāpārskaita miljoni no valsts budžeta. Daļa no saņemtās naudas ir jāizmanto deklarētajai darbībai, bet pārējo var izmantot gan politiskai darbībai, apejot politisko partiju finansēšanas likumu, gan vienkārši nodarbinot politiskajai partijai svarīgus cilvēkus un/vai

veicot maksājumus partijas vajadzībām, apejot KNAB uzraudzību. Šāda shēma ir ārpus kritikas un atmaskošanas, jo ikviens, kurš mēģinās šādu shēmu atmaskot vai kritizēt, tiks ar citu piebarotu NVO influenceru palīdzību nekavējoties atmaskots kā pretīgs deģenerāts-antistambulists, vai apzīmogots kā vardarbības un varmāku atbalstītājs.

Par citām ministrijām raksta turpinājumā.